

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัยและวิธีรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาผลของการสอนโดยให้เหตุผลแบบคำนึงถึงบุคคลอื่นที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อเพื่อ โดยการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเอื้อเพื่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยให้เหตุผลแบบคำนึงถึงบุคคลอื่น และได้รับการสอนโดยให้เหตุผลแบบผลกรรม ว่ามีผลต่อพฤติกรรมเอื้อเพื่อแตกต่างกันหรือไม่

กลุ่มตัวอย่าง

เป็นนักเรียนชายและหญิง ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อายุ 7-8 ปี จำนวน 60 คน โรงเรียนวัดไผ่เงินโชตนาราม จังหวัดกรุงเทพมหานคร เป็นนักเรียนชายจำนวน 30 คน และนักเรียนหญิงจำนวน 30 คน

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขอความร่วมมือครูประจำชั้น ในการสำรวจข้อมูลจากทะเบียนประวัตินักเรียน คัดลอกรายชื่อของนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 7 ถึง 8 ปี แยกตามเพศ

2. สุ่มแบ่งห้องเรียนเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 จำนวน 2 ห้อง กลุ่มที่ 2 จำนวน 2 ห้อง จากจำนวนห้องเรียนทั้งหมด 5 ห้อง

3. วัตถุประสงค์เพื่อของนักเรียน โดยให้นักเรียนทำกิจกรรมเล่นเกมต่อภาพร่วมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน เมื่อเด็กต่อภาพได้ถูกต้อง เด็กแต่ละคนจะได้รับรางวัลเป็นถุงเงิน 1 ถุง ภายในถุงจะมีเหรียญบาท 15 เหรียญ จากนั้นผู้ทดลองเชิญชวนเด็กให้บริจาคเงินลงในกล่องรับบริจาคของมูลนิธิเพื่อช่วยเหลือเด็กที่ขาดแคลน ผู้ทดลองให้เวลาเด็กในการบริจาคเงินเป็นรายบุคคล โดยให้เด็กเดินออกไปห้องเรียนด้านหลังซึ่งมีกล่องรับบริจาควางอยู่หน้าห้องประตูที่ปิดอยู่ เพื่อให้เด็กบริจาคเงิน

ลำพัง แต่มีผู้ช่วยวิจัยแอบซ่อนตัวอยู่ด้านหลังประตูของห้อง เพื่อนับจำนวนเงินที่เด็กแต่ละคนบริจาคลงในกล่องรับบริจาค

4. สุ่มนักเรียนที่มีคะแนนพฤติกรรมเอื้อเฟื้อในระดับต่ำ คือบริจาคเงินช่วยเหลือเด็กที่ขาดแคลน 0-1 บาท โดยสุ่มนักเรียนจากห้องเรียนกลุ่มที่ 1 จำนวน 30 คน เป็นเพศชาย 15 คน เพศหญิง 15 คน สุ่มนักเรียนจากห้องเรียนกลุ่มที่ 2 จำนวน 30 คน เป็นเพศชาย 15 คน เพศหญิง 15 คน จากนั้นแบ่งกลุ่มตามประเภทของการได้รับการสอนเป็น

กลุ่มที่ 1 เป็นนักเรียน 30 คน ที่สุ่มได้จากห้องเรียนกลุ่มที่ 1 ซึ่งมีคะแนนพฤติกรรมเอื้อเฟื้อในระดับต่ำ จะได้รับการสอนโดยให้เหตุผลแบบคำนึงถึงบุคคลอื่น

กลุ่มที่ 2 เป็นนักเรียน 30 คน ที่สุ่มได้จากห้องเรียนกลุ่มที่ 2 ซึ่งมีคะแนนพฤติกรรมเอื้อเฟื้อในระดับต่ำ จะได้รับการสอนโดยให้เหตุผลแบบผลกรรม

การออกแบบการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยทำการทดลองโดยมีกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง ทดสอบก่อน-หลังการทดลอง โดยมีตัวแปรอิสระ 2 ตัว คือ การสอนและช่วงเวลา ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมเอื้อเฟื้อ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เรื่องที่ใช้ประกอบการสอนโดยให้เหตุผลแบบคำนึงถึงบุคคลอื่นจำนวน 8 เรื่อง
เรื่องที่ใช้ประกอบการสอนโดยให้เหตุผลแบบผลกรรมจำนวน 8 เรื่อง
2. ภาพวาดประกอบเรื่องที่ใช้สอนขนาดประมาณ 40x55 เซนติเมตร จำนวน 41 ภาพ
3. เกมต่อภาพ
4. นาฬิกาจับเวลาในขณะที่เล่นเกม
5. กล่องรับบริจาค ซึ่งจำลองมาจากกล่องรับบริจาคของมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก
6. เงินจำนวน 60 กุญ แต่ละกุญบรรจุเหรียญบาท จำนวน 15 เหรียญ

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นสำรวจ
2. ขั้นเตรียมก่อนการวิจัย
3. ขั้นดำเนินการวิจัย

1. ขั้นสำรวจ

- 1.1 สำรวจโรงเรียน
- 1.2 สำรวจจำนวนนักเรียน อายุ และเพศ
- 1.3 ผู้วิจัยเข้าสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสำหรับวางแผนการทดลอง

2. ขั้นเตรียมการก่อนการทดลอง

2.1 นำเรื่องที่ใช้ประกอบการสอนซึ่งดัดแปลงมาจากนิทานสำหรับเด็ก นิทานอีสปและเรื่องที่ผู้วิจัยแต่งขึ้นเอง เพื่อใช้ประกอบการสอนโดยให้เหตุผลแบบคำนิ่งถึงบุคคลอื่นจำนวน 10 เรื่อง และเรื่องที่ใช้ประกอบการสอนโดยให้เหตุผลแบบผลกรรม จำนวน 10 เรื่อง ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสม จากนั้นคัดเลือกให้ได้เรื่องที่เหมาะสมที่สุด เหลืออย่างละ 8 เรื่อง

2.2 เลือกเกมที่เหมาะสมกับอายุ และพัฒนาการของเด็ก

2.3 นำเกมที่เลือกให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสม

2.4 นำเกมที่เลือกไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเบญจมธรรมศึกษา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน เพื่อหาข้อบกพร่องก่อนการทดลอง

2.5 กำหนดสถานการณ์เพื่อใช้ในการประเมินพฤติกรรมเอื้อเฟื้อก่อนและหลังการทดลอง

2.6 นำหนังสือจากคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากโรงเรียน

2.7 กำหนดช่วงเวลาในการทดลอง

2.8 ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการสอนเรื่องสิ่งจำเป็นในชีวิต โดยใช้เวลาวันละ 60 นาที เป็นเวลา 1 สัปดาห์

3. ขั้นตอนการวิจัย

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง โดยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง กำหนดเวลาที่เหมาะสมในวันจันทร์ถึงศุกร์ โดยจัดกลุ่มตัวอย่างเข้าสู่เงื่อนไขการทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน เป็นเพศชาย 15 คน เพศหญิง 15 คน คือ กลุ่มที่ 1 ได้รับการสอนโดยให้เหตุผลแบบคำนึงถึงบุคคลอื่น และกลุ่มที่ 2 ได้รับการสอนโดยให้เหตุผลแบบผลกรรม (รายละเอียดอยู่ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง)

3.2 ผู้วิจัยทำการสอน โดยใช้วิธีการเล่าเรื่องประกอบภาพ วันละ 1 เรื่อง ใช้เวลาประมาณวันละ 10-15 นาที รวมจำนวน 8 เรื่อง ในแต่ละกลุ่มทดลอง คือ กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการสอนโดยให้เหตุผลแบบคำนึงบุคคลอื่น กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการสอนโดยให้เหตุผลแบบผลกรรม ทั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการสอนเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

<u>กลุ่มที่ได้รับการสอน</u>	<u>กลุ่มที่ได้รับการสอน</u>
<u>โดยให้เหตุผลแบบคำนึงถึงบุคคลอื่น</u>	<u>โดยให้เหตุผลแบบผลกรรม</u>
(1) กล่าวนำเป็นการทักทายเด็กนักเรียนและกระตุ้นความสนใจของเด็ก	(1) กล่าวนำเป็นการทักทายเด็กนักเรียนและกระตุ้นความสนใจของเด็ก
(2) เล่านิทานประกอบภาพ โดยมีเนื้อเรื่องที่ตัวแบบกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แล้วส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่น ไม่ว่าจะ เป็นพฤติกรรมหรือความรู้สึก	(2) เล่านิทานประกอบภาพ โดยมีเนื้อเรื่องที่ตัวแบบกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แล้วถ้าเป็นพฤติกรรมที่ดีจะส่งผลให้เป็นที่ชื่นชอบของสังคม ได้รับคำชม การยกย่องหรือรางวัล และพฤติกรรมที่ไม่ดี จะไม่เป็นที่ชื่นชอบของสังคม ได้รับการตำหนิหรือการลงโทษ
(3) ถามคำถามเด็กว่า ตัวแบบในนิทานรู้สึกอย่างไร และเด็กจะรู้สึกอย่างไร เมื่อมีเหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นเหมือนในนิทาน จากนั้นเปิดโอกาสให้เด็กตอบ	(3) ถามคำถามเด็กว่า ตัวแบบนิทานได้รับผลกระทบอย่างไรเมื่อกระทำตามเหตุการณ์ในนิทาน และถ้าเด็กกระทำเช่นเดียวกับตัวแบบในนิทาน เด็กจะได้รับผลกระทบอย่างไร จากนั้นเปิดโอกาสให้เด็กตอบ

กลุ่มที่ได้รับการสอน

โดยให้เหตุผลแบบคำนึงถึงบุคคลอื่น

- (4) กล่าวสรุปและสอนโดยให้เหตุผลแบบคำนึงถึงบุคคลอื่น อันเป็นการสอนที่ชี้ให้เห็นผลของการกระทำของบุคคลที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็ นพฤติกรรมหรือความรู้สึก โดยกล่าวให้สัมพันธ์กับเนื้อเรื่องนิทานที่สอนในแต่ละเรื่อง

กลุ่มที่ได้รับการสอน

โดยให้เหตุผลแบบผลกรรม

- (4) กล่าวสรุปและสอนโดยให้เหตุผลแบบผลกรรม อันเป็นการสอนที่ชี้ให้เห็นว่าพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่ดีจะส่งผลให้เป็นที่ชื่นชอบของสังคม ได้รับความยกย่องหรือรางวัล และพฤติกรรมที่ไม่ดี จะไม่เป็นที่ชื่นชอบของสังคม ได้รับการตำหนิ หรือการลงโทษ โดยกล่าวให้สัมพันธ์กับเนื้อเรื่องของนิทานที่สอนในแต่ละเรื่อง

(รายละเอียด แสดงไว้ในภาคผนวก ก.)

3.3 ผู้วิจัยทำการประเมินพฤติกรรมเอื้อเพื่อ โดยผู้วิจัยอธิบายกติกาในการเล่น เกมต่อภาพร่วมกัน กลุ่มละ 4-5 คน เมื่อเด็กเล่นเกมได้ตามกติกา เด็กแต่ละคนจะได้รับรางวัล เป็นถุงเงิน 1 ถุง ซึ่งภายในถุงจะมีเหรียญบาท 15 เหรียญ จากนั้นผู้ทดลองเชิญชวนให้เด็กบริจาค เงินลงในกล่องรับบริจาคของมูลนิธิเพื่อช่วยเหลือเด็กที่ขาดแคลน ผู้วิจัยให้เด็กบริจาคเงินเป็นรายบุคคล โดยให้เด็กเดินเข้าไปในห้องภาษาไทยทีละคน ซึ่งห้องนี้เป็นที่จัดแสดงภาพและความรู้เกี่ยวกับภาษาไทย มีลักษณะเป็นห้องนิทรรศการทางวิชาการ ภายในห้องไม่มีคนอยู่และมีกล่องรับบริจาคของมูลนิธิเพื่อช่วยเหลือเด็กที่ขาดแคลนวางไว้ เพื่อให้เด็กบริจาคเงินตามลำพัง แต่มีผู้ช่วยวิจัยแอบซ่อนตัวอยู่หลังม่านและคณิศรศการ เพื่อบันทึกจำนวนเงินหลังจากที่เด็กแต่ละคนบริจาคเงินลงในกล่องรับบริจาค

หลังการทดลองสิ้นสุดลง จะทำการประเมินพฤติกรรมเอื้อเพื่ออีกครั้ง โดยเว้นระยะห่าง 2 สัปดาห์ โดยให้เด็กเล่นเกมต่อภาพ และผู้วิจัยไม่ให้คำชี้แนะเกี่ยวกับการเอื้อเพื่อในเด็กทั้ง 2 กลุ่มทดลอง ภายหลังจากเล่นเกมและให้รางวัลแล้ว ผู้วิจัยเชิญชวนให้เด็กบริจาคเงินลงในกล่องรับบริจาคของมูลนิธิเพื่อช่วยเหลือเด็กที่ขาดแคลน โดยให้เด็กบริจาคเงินตามลำพังภายในห้องนิทรรศการภาษาไทย ซึ่งมีผู้ช่วยวิจัยแอบซ่อนตัวอยู่หลังม่านและคณิศรศการ เพื่อบันทึกจำนวนเงินหลังจากที่เด็กแต่ละคนบริจาคเงินลงในกล่องรับบริจาค

3.4 การวัดพฤติกรรมเอื้อเพื่อ

พฤติกรรมเอื้อเพื่อจะประเมินจากจำนวนเงินที่ผู้รับการทดลองบริจาคให้กับเด็กที่ขาดแคลน โดยกำหนดให้เหรียญบาท 1 เหรียญมีค่าเท่ากับ 1 คะแนน พฤติกรรมเอื้อเพื่อของผู้รับการทดลองจะมีโอกาสได้คะแนนสูงสุดเท่ากับ 15 คะแนน และต่ำสุดเท่ากับ 0 คะแนน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences) ในการคำนวณและวิเคราะห์ค่าต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. หาค่าเฉลี่ยมีชนิยม เลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรม จำแนกตามประเภทของการสอนและช่วงเวลา
2. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมเอื้อเพื่อของผู้รับการทดลองก่อนการทดลอง ภายหลังการทดลองทันที กับภายหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ แยกเป็นรายกลุ่ม ด้วยการทดสอบค่า t (t-test : independent group)
3. วิเคราะห์ความแปรปรวนเคียวทางแบบวัดซ้ำ (One-Way Analysis of Variance with Repeated Measures or Single Factor Repeated Measures of Variance) ของคะแนนพฤติกรรมเอื้อเพื่อของผู้รับการทดลองในแต่ละกลุ่ม
4. เมื่อพบว่ามีค่าความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมเอื้อเพื่อ ทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี Scheffe'